
Dokumentnamn: Metodstöd personkrets 2

Beslutad av: Verksamhetsledningsgrupp
(verksamhetschefer med
enhetschefer myndighet)**Gäller för:**Socialsekreterare vid
Förvaltningen för
funktionsstöd**Dokumentsort:**

Metodstöd

Giltighetstid: Från och med 2025-03-19
och tills vidare. Att
revideras årligen.**Senast reviderad:**

2025-03-19

Datum för beslutet:2025-03-19

Syftet med detta metodstöd

Detta metodstöd syftar till att underlätta för socialsekreterare vid bedömning, beslut och uppföljning av personer som kan tillhöra personkrets 2 enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Det ger en praktisk och systematisk vägledning i att hantera medicinska och sociala underlag för att säkerställa att varje beslut är rättssäkert och förankrat i aktuell lagstiftning och praxis.

Koppling till styrande dokument och andra processer

Styrande eller stödjande dokument samt annan information	Koppling till detta metodstöd
Socialstyrelsens meddelandeblad Nya föreskrifter om att utfärda intyg i hälso- och sjukvården	Om inkomna intyg är otydliga är det viktigt att socialsekreteraren återkopplar detta till intygsskrivaren och begär förtydligande. Här finns vägledning kring vilka krav som ställs för utfärdande av intyg avseende utredning, utformning och bedömning.

Metodstöd personkrets 2

Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om insatser för särskilt stöd och särskild service åt personer.

1. med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd
2. **med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder (från 16 år) föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom, eller**
3. med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

Om hjärnskador

Hjärnskador kan uppstå genom yttre faktorer som olyckor eller inre faktorer som stroke och demenssjukdomar. En hjärnskada leder inte per automatik till en begåvningsnedsättning. För att omfattas av personkrets 2 krävs att skadan orsakar betydande och bestående kognitiva svårigheter som påverkar vardagen

Om demenssjukdomar

Demenssjukdomar medför inte per automatik tillhörighet till personkrets 2, men kan omfattas om de leder till betydande funktionsnedsättningar. Läkarutlåtande måste tydligt styrka sambandet mellan sjukdomen och individens kognitiva svårigheter

Om begreppet begåvningsnedsättning

Begreppet bestående begåvningsmässigt funktionshinder används inte längre som medicinsk diagnos men finns kvar som begrepp i lagstiftningen. Kognitiva svårigheter är ett begrepp som beskriver problem med koncentration, perception, minne med mera. För att ingå i personkrets 2 ska begränsningarna i kognition motsvara de svårigheter som personer med utvecklingsstörning kan ha.

Andra exempel på kognitiva svårigheter är försämrad förmåga till abstrakt tänkande, inläring, orientering i tid och rum, försämrad verbal förmåga och därmed försvärad kommunikation liksom påverkan på initiativförmåga.

Om begreppet betydande svårigheter

En hjärnskada kan medföra svårigheter inom flera olika aspekter av vardagen. Det är därför viktigt att gå igenom alla livsområden noggrant vid bedömningen.

Med betydande svårigheter kopplat till livsområden kan ett tankestöd vara att det ska handla om "svåra" hjälpbehov snarare än lättare hjälpbehov. Att det påverkar flera livsområden samtidigt.

Hjälpmedel kan vara en fingervisning om omfattningen av personens stödbehov. Om en person använder ett eller flera hjälpmedel för att underlätta vardagen kan det tyda på

betydande svårigheter. Exempelvis kan hjälpmedel för flera olika behov ge en tydligare bild av personens funktionsnedsättning och behov av stöd.

Inhämta uppgifter

Att tänka på under utredningen

Socialsekreterarens roll i insamlingen av uppgifter

Varje ny ansökan om en insats enligt LSS kräver en ny prövning av personkretstillhörighet. Det handlar om att fastställa om personen har en hjärnskada som uppstått i vuxen ålder (från 16 år) och om denna skada medför betydande begåvningsmässiga svårigheter.

Personen själv har ett ansvar för att lämna de underlag (medicinska) som är aktuella och som kan ligga till grund för bedömningen. Socialsekreteraren har en central roll i att samla in och sammanställa information som ger en helhetsbild av personens situation. Detta innefattar medicinska uppgifter från hälso- och sjukvården, social dokumentation samt information från eventuella utförare av insatser och personens nätverk. Läkarutlåtanden ska innehålla uppgifter om diagnoser, funktionsnedsättningarnas karaktär och omfattning samt hur dessa påverkar personens dagliga liv.

Utöver medicinska intyg ska socialsekreteraren även dokumentera och observera personens förmåga att hantera vardagen. Detta inkluderar information från anhöriga, tidigare och nuvarande insatser samt andra yrkesverksamma som är involverade i personens liv. Genom att kombinera dessa uppgifter skapas en mer heltäckande bild av personens behov och förutsättningar.

Socialsekreteraren granskar medicinska intyg

För att styrka sambandet mellan diagnos och funktionsnedsättning behöver socialsekreteraren inhämta relevanta medicinska utlåtanden. Vad som kan anses som relevant kan variera men bedömningen av personens diagnos och funktionstillstånd bör göras av specialisläkare eller psykolog med kompetens inom området, exempelvis vid neurologkliniker.

Läkarintyget bör tydliggöra:

- Hur begåvningen är nedsatt. Vilka tester som har genomförts för att kunna ta ställning till om det är en hjärnskada med begåvningsnedsättning, inte att en viss i intelligenskvot är avgörande betydelse.
- Vilka funktionella konsekvenser skadan har fått.
- Om nedsättningen är varaktig och eventuellt förvärras över tid. Framgår det att personen genomgått rehabilitering och hur den förväntade prognosen ser ut.

Bedöma och besluta

Att tänka på inför att fatta beslut om personkrets 2

När relevanta uppgifter har samlats in är nästa steg att bedöma och fatta beslut om personen uppfyller kriterierna för att ingå i personkrets 2. Personkretsbedömningen ska baseras på medicinskt underlag från specialister (läkare/psykolog) med tillräcklig kompetens att bedöma skadans konsekvenser.

Socialsekreteraren tar ställning till:

- **Sambandet mellan diagnos och nedsättning:** Läkarintyget ska tydligt beskriva hur hjärnskadan påverkar personens förmåga att ha tillgång till sin begåvning och sina vardagsfunktioner. Begrepp som "motsvarar" eller "liknar vid" kräver särskild uppmärksamhet av socialsekreteraren i bedömningen och kan vara en indikator på att det finns en osäkerhet kring personens tillgång till sin begåvning.
- **Bevisvärdet i medicinska intyg:** Var uppmärksam på hur det beskrivs att tester/undersökningar har gjorts och vilka mätinstrument som använts. En utredning avseende funktionsförmåga utifrån olika specialistkompetenser såsom neuropsykolog och arbetsterapeut kan vara nödvändigt för att fastställa den kognitiva nedsättningens konsekvenser i den dagliga livsföringen. Vid förvärvade hjärnskador är de kognitiva svårigheterna ofta av sådan art och komplexitet att traditionella begåvningsstester inte är tillämpliga. I fall där hjärnskadan är så omfattande eller av sådant slag att en psykologbedömning inte behövs för att fastställa begåvningsnedsättningen är underlag från läkare tillräckligt. Vid oklarheter kan det vara aktuellt att begära förtydliganden från den som utfärdat intyget.
- **Personens vardagsförmåga:** Utöver medicinska underlag kan annan dokumentation bidra till att klargöra hur funktionsnedsättningen påverkar personens dagliga liv. Till exempel om det finns en pågående stödinsats och dokumentation från utförare om hur personens vardagsförmåga ser ut.
- **Rehabilitering:** En personkretsbedömning blir mer tillförlitlig om individen med hjärnskada har genomgått rehabilitering, eftersom det ger en tydligare bild av skadans omfattning och varaktighet. Vid förvärvade hjärnskador kan förbättring ske under lång tid, vilket gör det viktigt att följa upp utvecklingen. Om personkretstillhörighet inte kan fastställas, exempelvis i väntan på rehabilitering, bör socialsekreteraren informera om möjligheten att ansöka om bistånd enligt SoL.

Socialsekreteraren bedömer

Bedömningen ska alltid baseras på en sammanvägning av de olika intyg och underlag som inkommit för att kunna fastställa att de kognitiva svårigheter som uppkommit i samband med en förvärvad hjärnskada är att jämföra med en begåvningsmässig nedsättning. Socialsekreteraren argumenterar för sin bedömning genom att koppla samman de olika underlagen och på ett tydligt sätt visar på hur dessa stödjer eller inte

stödjer huruvida personen har betydande, bestående hjärnskada och begåvningsmässig funktionsnedsättning.

Det är också viktigt att visa hur bedömningen är förankrat i praxis och tidigare domar.

Nästa steg; bedömning av personkrets 3 eller avslag

En person kan, på grund av hjärnskada, ha stora svårigheter i vissa avseenden men klara sig normalt i andra. Bristande förmåga i flera avseenden kan sammantaget göra att personens funktionsnedsättning ska betraktas som stor trots att hen inte har en sådan begåvningsmässig funktionsnedsättning som krävs för att tillhöra personkrets 2. I detta fall ska prövning om personen tillhör personkrets 3 göras.

Följa upp

Detta steg handlar om att säkerställa, i samband med en ny ansökan om en LSS insats, att personen uppfyller de kriterier för att ingå i personkrets 2.

Att tänka på vid uppföljning

Vid uppföljning ska socialsekreteraren regelbundet utvärdera insatsens relevans och effektivitet utifrån personens aktuella situation. Om det finns indikationer på förändrade behov kan nya medicinska underlag begäras in, eller tidigare intyg kompletteras. Om personens funktionsnedsättning har förändrats kan det bli nödvändigt att justera insatsen eller genomföra en ny bedömning av personkretstillhörigheten.

Utifrån rättssäkerhet är det viktigt att socialsekreteraren dokumenterar alla förändringar och beslut noggrant. Genom kontinuerlig uppföljning kan socialsekreteraren säkerställa att insatserna fortsatt motsvarar personens behov och är anpassade utifrån den aktuella situationen.